

Historia

Suomen Reumaliiton historia on suomalaisen kansanterveystyön ja hyvinvoinnin historiaa.

Varsinainen herääminen reumatyöhön ja tutkimukseen tapahtui Suomessa ja muualla maailmassa 1920-luvulla.

Talvi- ja jatkosodan ajan yhteishenki synnytti pohjan hyvinvointiyhteiskunnalle. Kaikkien suomalaisten oloja haluttiin parantaa. Sodan jälkeen syntyivät monet kansanterveysjärjestöt ja säätiöt. Reumaliitto perustettiin 28.9.1947.

[Reumaliiton 60-vuotisjuhlavuoden historiikki 2007](#) (pdf)

Ensiaskleet

Tautitilanne paheni sodan aikana

Sodan aikana ja jälkeen reumatilanne paheni ja reumasairaiden ongelmat nousivat voimakkaasti julkiseen keskusteluun. Molemmilla puolilla rintamaa riehui punatautiepidemia, jonka seurauksena suuri joukko suomalaisia sotilaita sairastui selkärankareumaan. Tautitilanteen paheneminen selitti osaltaan reumatyön räjähdysmäistä kasvua 1940- ja 1950-luvuilla.

Aloite yhdistymisestä

Ajatus reumasairaiden omasta yhdistyksestä syntyi Lomaliiton reumaparantolassa potilaiden keskusteluissa heti sodan jälkeen. Virallisen aloitteen teki Invaliidijärjestöjen Keskusliitto 29.8.1945. Yhteydenottojen jälkeen kyseisen liiton hallitus päätti 10.5.1946 ryhtyä luomaan reumasairaiden omaa järjestöä. Säätytalolla pidettiin 2.6.1946 neuvottelukokous, jossa asetettiin toimikunta valmistelemaan reumayhdistyksen sääntöjä.

Ensimmäinen reumayhdistys

Helsingin Reumayhdistys-Reumatismförening ry. perustettiin 1.9.1946. Seuraavana vuonna perustettiin yhdistykset Heinolaan, Tampereen seudulle, Hollolaan ja Hämeenlinnaan. Samana vuonna ruotsinkieliset perustivat oman erillisen reumayhdistyksensä Helsinkiin.

Liiton perustamiskokous

Ensimmäiset yhdistykset perustivat valtakunnallisen liiton 28.9.1947. Nimeksi tuli Reumaliitto-Reumaförbundet. Samaalla Reumayhdistys muutti nimensä Helsingin Reumayhdistykseksi. Kokouksen puheenjohtajana toimi eversti Eino Kuusela, joka valittiin liiton ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Hän kärsi itse reumasta ja tunsu halua auttaa kohtalotovereitaan. Kuuselan myötä toimintaan tuli mukaan ammattisotilaita, jotka saivat keskeisen roolin liiton alkuvaiheissa.

Reumaliitto hakeutui heti yhteistyöhön kahden juuri perustetun reumayhteisön, Reumasäätiön ja myös vuonna 1946 perustetun Reumatologisen Yhdistyksen kanssa. Reumasäätiö rakensi sairaalaa Heinolaan ja Reumatologinen Yhdistys keskittyi reumasairauksien tutkimukseen.

Nimenmuutos

Liitto muutti vuonna 1988 nimensä muotoon Suomen Reumaliitto ry. Ruotsinkielisissä yhteyksissä liiton nimi on Reumaförbundet i Finland rf. Vuoden 1992 edustajakokouksen yhteydessä pohdittiin nimenmuutosta muotoon Suomen TULES – Finn Reuma ry. Muutosehdotus sai aikaan vastustusta ja liiton nimi säilyi entisessä muodossaan.

Reumahoitoa rakentamassa

Aluksi sosiaalista tukea

Nivelreumasairaus syrjäytti potilaan ja perheen sosiaalisesti sodanjälkeisenä aikana, jolloin reumahoito oli kehityksensä alussa. Liiton työ painottui siksi alkuvaiheissa sosiaaliseen työhön. Reumasairaana sosiaaliturva oli lapsenkengissä eikä hoito ollut kaikkien ulottuvilla. Haasteet olivat valtavia ja uudistuksiin tarvittiin paljon rahaa. Raha-automaattiyhdistys päätti antaa liitolle käytännössä säännöllistä tukea vuodesta 1951 alkaen. Sosiaaliturvan parantuessa Reumaliiton tarjoaman sosiaalisen tuen tarve väheni. Tärkeä käänne reumasairaille oli vuonna 1964 voimaantullut sairausvakuutuslaki.

Yhdistyksiä perustetaan

Liiton jäsenyhdistyksiä syntyi maakuntiin kovalla tahdilla Invaliidijärjestöjen Keskusliiton sihteerin maisteri H. Katiskan alullepanemana. Vuonna 1952 rekisteröityjä reumayhdistyksiä oli jo 50 ja henkilöjäseniä lähes 10 000 henkeä.

Omat toimitilat

Reumaliiton ensimmäinen toimisto sijaitsi Runeberginkadulla. Vuonna 1949 järjestö muutti Liisankadulle, josta myöhemmin Malminkartanoon. Sieltä toimisto siirtyi Helsingin keskustaan Punavuoreen Iso Roobertinkadulle vuonna 1994.

Reumatoimistot aloittavat

Reumaliitto alkoi rakentaa reumatoimistojen verkkoa niiden potilaiden tueksi, jotka eivät tarvinneet varsinaista sairaalahoitoa. Ensimmäiset reumatoimistot perustettiin Poriin ja Lappeenrantaan vuonna 1952. Aluksi toimistot käyttivät nimeä reumapoliklinikka, mutta vuodesta 1954 poliklinikkojen nimi vaihtui reumatoimistoksi. Reumatoimistoista tehtiin hoitopisteitä, joissa oli miehityksenä lääkäri ja sairaanhoitaja. Kunnat rahoittivat suuren osan toiminnasta. Toimistot ja 1951 aloittanut Reumasäätiön sairaala tekivät tiivistä yhteistyötä. Reumaliitolla oli laajimmillaan vuonna 1967 toiminnassa eri puolilla maata 23 reumatoimistoa, jotka hoitivat vuoden aikana 9 523 potilasta. Kansanterveyslain myötä reumatoimistot sulautettiin terveyskeskuksiin kahta lukuunottamatta.

Rahankeräystä

Suurkeräyksiä

Liitto keräsi reumatoimistojen rakentamiseen rahaa suurkeräyksin. Ensimmäisen 10 vuoden aikana Reumaliitto käytti 50 miljoonaa markkaa pelkästään reumatoimistojen perustamiseen.

Toimintaa vauhditettiin suurkeräyksellä vuonna 1951 suurkeräyksellä, jonka suojelija oli tasavallan presidentin puoliso, rouva **Alli Paasikivi**. Keräyksen avausjuhla järjestettiin Helsingin yliopiston suuressa juhlasalissa.

Presidentin puoliso ja kirjailija **Sylvi Kekkonen** antoi reumalle kasvot. Hän edisti 1970-luvulla reumatyötä antamalla Reumaliiton myydä keräystarkoituksiin muotokuvaansa, taiteilija **Eila Hiltusen** tekemää pronssireliefiä.

Aktiivinen naistoimikunta

Naistoimikunta oli keskeinen rahankerääjä 1950-lukujen ja 1960-lukujen ajan. Toiminta oli sävyltään yläluokkaista.

Esimerkiksi 1956 naistoimikunta järjesti Kalastajatorpalla Serrata Italianan, jossa Italian suurlähettiläs Filippo Zappi toimi suojelijana. Kahden vuoden kuluttua naistoimikunta järjesti samassa paikassa ”kirsikankukan illan”, jota suojeli Japanin suurlähettiläs Honda.

Televisiokeräyksiä ja arpajaisia

1960-luvulla liitto ryhtyi rahoittamaan toimintaansa television avulla. ”lauantailämpimäiset” ja Tamvision ”Istu ja osta” -nojatuolikauppa tukivat Reumaliittoa taloudellisesti. Vuonna 1984-1985 Reumaliitto sai valtakunnallista näkyvyyttä järjestämällä televisiossa ”Toivotaan, toivotaan” -keräyksen.

Liitto rahoitti toimintaansa myös arpajaisin ja muulla varainhankinnalla kuten myymällä adresseja, kortteja ja muita myyntiartikkeleita ja ottamalla vastaan lahjoituksia ja testamentteja.

Hoitolaitokset

Reumaliiton Kuntouttamislaitos

Reumatoimistojen ketjun täydennykseksi liitto ylläpiti 1954-1955 Miehikkälässä 15-paikkaista toipilaskotia. Liitto käynnisti uuden laitoshankkeen, jossa oli keskeisessä osassa liiton lääkärisihteeri Juhani Kirpilä. Hän etsi uutterasti etsi paikkaa uudelle hoitokodille. Liitto sai laitoksen tontin Kangasalan kunnalta lahjoituksena 12.12.1961. Lahjakirjan mukaan 2,6 hehtaarin alue sijaitsee Riu´n kylästä Vesijärven rannalta. Reumaliiton 50-paikkainen Kuntouttamislaitos Kangasalla vihittiin 23.8.1963 käyttöön.

Laitoksen nimi muutettiin 1978 Reumaliiton Kuntoutumislaitokseksi. Laajennusosa otettiin käyttöön 7.6.1984. Kuntoutumislaitoksen remontti valmistui 7.10.1985, kun vanhan puolen korjaustyöt saatiin valmiiksi. Laitoksessa oli laajennuksen jälkeen käytössä 100 vuodepaikkaa ja 16 vuodepaikkaa muille majoittujille. Rantasauna valmistui 1989. Uudet tilat vaikeavammaisille, toimintaterapiatilat ja auditorio valmistuivat vuonna 1997. Viimeisin laajennus- ja peruskorjaushanke valmistui vuoden 2008 lopussa. Vuonna 2004 laitoksen nimi muutettiin Reumaliiton [Kuntoutumiskeskus Apilaksi](#).

Keski-Suomen hoitokoti

Reumaliitolla oli käytössään kolmasosa 1960-luvun alussa perustetusta Jyväskylässä sijaitsevasta Keski-Suomen Hoitokodista. Pääosan omisti Suomen Syöpäyhdistys. Vuonna 1965 liitto osti hoitokodin. 1990-luvun talouslaman myötä liitto joutui lopettamaan perinteikkään Keski-Suomen Hoitokodin, jonka nimi oli muutettu 1991 Keski-Suomen Tules-Keskukseksi.

Liikkuva reumaklinikka

Vuonna 1975 Kirkon yhteisvastuukeräystuottovaroilla hankittu Liikkuva reumaklinikka aloitti toimintansa Kainuun Keskussairaalaapiirissä. Hoitovälinein varustetussa pakettiautossa työskenteli kaksi lääkintävoimistelijaa. Vuonna 1977 toiminta siirtyi Kainuusta Nurmeksen terveyskeskuspiirille. Vuonna 1984 klinikka-auto siirrettiin Kuntoutumislaitoksen käyttöön.

Reuman käsite laajenee

Reumaliiton keskeisimmän reumataudin nivelreuman vaarallisuus väheni 1980-luvun alussa lääkityksen parantuessa. Merkittävä muutos oli, että Reumasäätiön sairaalassa alettiin nivelreuman alkuvaiheessa antaa monta vahvaa lääkettä yhtä aikaa.

Nivelreuman pelottavuuden pienentyessä muut reumasairaudet alkoivat saada enemmän huomiota Reumaliiton piirissä. Reumaliiton lääkärijaoston kokous hyväksyi 24.4.1987 terminologian reumakäsitteistä: ”Reumasairauksia ovat tuki- ja liikuntaelinsairaudet WHO:n määritelmän mukaisesti. Reuma on lyhenne, jota tulisi käyttää lähinnä etuliitteenä. Reuma ei tarkoita samaa kuin reumatoidi (reuman kaltainen). Kansainvälisesti reumatismillä tarkoitetaan tuki- ja liikuntaelinkipua. Reumaattiset taudit = TULES. Taudeista on syytä käyttää täsmällistä nimitystä.”

Vuoden 1988 liiton sääntöihin tulivat muut tuki- ja liikuntaelinsairaudet näkyvästi mukaan. Jäsenistä suuri osa oli jo 1990-luvun alussa muita kuin nivelreumaa sairastavia, ja niinpä esimerkiksi fibromyalgiaa sairastavia varten perustettiin liittoon vuonna 1991 oma jaosto.

Edunvalvonnan merkitys korostui 1990-luvun laman myötä järjestötyössä kuntoutuksen, palvelujen ja vertaistuen ohella.

Aluesihteerit ja aluetoimikunnat tulevat

Liitto tehosti aluetyötään 1986 alkaneella aluesihteerikokeilulla. Ensimmäiset aluesihteerit aloittivat Oulussa ja Rovaniemellä. Verkko täydentyi myöhemmin Itä-Suomen, Keski-Suomen, Länsi-Suomen ja viimeisimmäksi Etelä-Suomen aluesihteerillä. Liitolle muotoutui viisi toiminta-aluetta, joissa aluesihteerien työ edisti yhdistysten ja jäsenmäärän lisääntymistä.

Reumaliitossa oli vuonna 1995 jäsenyhdistyksiä 162 ja niissä jäseniä 48 998.

Suomen Reumaliitto perusti vuonna 2008 kahdeksan aluetoimikuntaa ja muutti aluesihteerien nimikkeet aluekoordinaattoreiksi. Yhdistystoiminnan pääpaino oli liiton vuonna 2007 hyväksytyin aluestrategian mukaan aluetoimintojen kehittämisessä.

Liitto keskitti voimiaan yhdistysten toimintaedellytysten lisäämiseen ja yhdistysten vapaaehtoisten jaksamiseen.

Kansainväliset kontaktit

Reumaliitto solmi ensimmäiset kansainväliset kontaktinsa jo 1940- ja 1950-luvuilla. Yhteyksien kautta saatiin tietoa muiden maiden reumahoidon kehityksestä ja ideoita Kuntouttamislaitoksen perustamista varten. 1960-luvulla Reumaliitto järjesti etelän terveystmatkoja reumapotilaille matkanjärjestäjien kanssa.

EULAR

Kansainvälissä järjestötoiminnassa liitolla oli ensimmäistä kertaa edustaja [EULARin](#) (The European League Against Rheumatism) kokouksessa vuonna 1968. Liiton pitkäaikainen puheenjohtaja, professori Veikko Laine toimi EULAR:n puheenjohtajana 1971-1973. Erityisen vahvana pyrkimys kansainvälistymiseen oli 1990-luvulla. Kaudella 2003-2007 Suomen Reumaliiton projektipäällikkö Jaana Hirvonen toimi EULAR:n terveydenhuollon ammattilaisten komitean puheenjohtajana.

EAPN-FIN

Liitto on osallistunut eurooppalaiseen yhteistyöhön Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston [EAPN-FIN](#) kautta, joka on vuonna 1990 perustetun European Anti Poverty Networkin jäsen. Toimitusjohtaja Kaarina Laine-Häikiö on toiminut EAPN-FIN:n puheenjohtajana vuosina 2003-2005. Lähialueyhteistyön lisäksi liitto on ollut aktiivinen Maailman reumajärjestössä ARI:ssa (Arthritis and Rheumatism International).

Viro-yhteistyö

Liitto on toiminut [Viron Reumaliiton](#) kummijärjestönä sen käynnistäessä järjestötyötä vuonna 1991 itsenäistyneessä Virossa. Liiton jäsenyhdistykset ovat tehneet tiivistä yhteistyötä Viron Reumaliiton kanssa.

NRR

Liitto perusti pohjoismaisten sisarjärjestöjensä kanssa [Pohjoismaisen Reumaneuvoston](#) (Nordiskt Reumaråd, NRR) syksyllä 1988. Pohjoismaisen Tules-vuoden 1992 yhteydessä Suomessa järjestettiin ystävyysaluekongressi. NRR juhlisti vuotta pohjoismaisella julistekilpailulla, jonka voitti Taideteollisen korkeakoulun opiskelija Jonni Kuutsa. Vuosina 2003-2004 liitto hoiti ensimmäistä kertaa Pohjoismaisen Reumaneuvoston puheenjohtajuutta ja sihteeriyyttä.

Kehittyvä viestintä

Reuma-lehti

Liiton alkuvaiheista lähtien näkyvin toiminnan muoto oli vuonna 1953 perustettu [Reuma-lehti](#). Tätä ennen yhdistysväelle toimitettiin Reumatietoutta-julkaisua. Alkuvuosina lehden koko vaihteli, mutta 1960-luvun alussa formaatti vakiintui iltapäivälehtien tabloidi-kokoon. Lehden painosmäärä on vakiintunut 2000-luvulla 61 000 kappaleeseen. Lehti on reuma- ja tulesasioiden erikoislehti.

Kotisivut

Liitto avasi omat internet-sivunsa 50-vuotisjuhlavuonnaan 1997. Hankkeille ja Reumaliiton [Kuntoutumiskeskus Apilalle](#) avattiin omat sivunsa.

Terveysneuvonta

Lehden tarjoamaa informaatiota ovat täydentäneet reumasairauksien hoitoa ja kuntoutusta käsittelevät opaskirjat, joita liitto on julkaisut 1940-luvulta lähtien.

1990-luvulta alkaen on julkaistu sekä painettuna että nettiversiona [Reuma-aapista](#), jolla on ollut keskeinen sija liiton terveystiedotuksessa. Liiton neuvovat puhelimet palvelevat jäsenten ja sairastuneiden sekä heidän omaistensa tiedontarpeita.

Reumaviikko ja Maailman Reumapäivä

Reumaliiton tärkein ja näkyvin säännöllisesti järjestettävä tapahtuma on jokavuotinen reumaviikko. Ensimmäistä valtakunnallista reumapäivää vietettiin 4.12.1949. Seuraavana vuonna pidetyn toisen reumapäivän jälkeen toiminta laajennettiin reumaviikoksi. Ensimmäisen reumaviikon liitto järjesti 18.-25.11.1951. Viikon ajankohta vaihteli lokamarraskuussa, ja myöhemmin ajankohdaksi vakiintui lokakuun toisesta sunnuntaista alkava viikko.

1990-luvun lopulta alkaen on ARI:n aloitteesta vietetty **Maailman reumapäivää 12.10**. Liitto järjestää Suomen osuuden Maailman reumapäivän tapahtumista.

Kampanjat ja hankkeet

Liitto järjesti 40-vuotisjuhlavuonnaan näyttävän Tules pois -tuki- ja liikuntaelinsairaudet hoitoon ja hallintaan -kampanjan, jonka yhteydessä käynnistettiin selkäprojekti.

”Toivotaan, toivotaan! –televisiokampanja vuosina 1984 - 1985 toi sekä rahaa että näkyvyyttä liitolle.

Vuosina 1989-1992 järjestettiin Esteettä eteenpäin -kampanja, jonka tavoitteena oli poistaa esteet tuki- ja liikuntaelinsairaiden henkilöiden tieltä. Samoja ongelmia käsitteli myös 1980–1990 -lukujen vaihteessa toteutettu Reumaliiton monivuotinen vaikeavammaistutkimus.

Liitto järjesti vuonna 1989 Lämmöllä vedessä -kampanjan, jonka tavoitteena oli lisätä tule- sairaiden mahdollisuuksia lämminvesivoimisteluun ja -uintiin.

Suomen Reumaliitto nostatti osaltaan kävelyinnostusta 1990-luvulla järjestämillään kävelykampanjoilla. Ensimmäinen valtakunnallinen kävelypäivä järjestettiin 19.9.1002. Vuonna 1994 aloitettiin Kävele kunnolla -kampanja. Liiton kouluttamien kävelykouluohjaajien kävelykouluihin osallistui noin 5 000 suomalaista. Kampanjalla oli vaikutuksensa siihen, että opetusministeriö hyväksyi liiton vuonna 1995 valtionapuun oikeuttavaksi liikuntajärjestöksi. Reumaliitto koordinoi viiden maan yhteistä Walk for Health -terveysliikuntahanketta.

Liitto järjesti 50-vuotisjuhlavuonnaan Willit miehet -kampanjan, jonka tavoitteena oli virittää 50-vuotiaiden miesten tule-terveyttä. Pilottiryhmät koottiin Lappeenrannan ja Helsingin Puhelinyhdistyksen 50 vuotta täyttävistä miehistä.

Liitto aloitti vuonna 2004 [Keltaisen Nauhan päivä](#) -kampanjan, joka on työpaikkojen iloinen terveystietoisuus työturvallisuuden hyväksi. Päivää vietetään maaliskuun keskimmäisenä keskiviikkona.

Suomen Reumaliitto on tullut tunnetuksi yhteistyöhankkeiden koordinoijana. Liitto koordinoi mm.

- vuonna 2000 käynnistynyttä Kansainvälistä tules-vuosikymmen 2000 - 2010 -hanketta
- [Liikkumisresepti](#)-hanketta
- Yksi ovi monta ikkunaa: [Harvinaiset](#)-verkostosta laajaksi yhteistyö- ja tietoforumiksi -hanketta

- [Kokemuskoulutuksesta pätevää](#) -hanketta ja
- Pakkaa hanketta